

Find relevante
principmeddelelser her

§ Principmeddelelser om
**Kontant tilskud
og Borgerstyret
Personlig Assistance
(BPA)**

Personkredsvurderingen

§ Principmeddelelse 33-19

Efter serviceloven skal kommunen tilbyde borgerstyret personlig assistance til borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har et behov, som gør det nødvendigt at yde denne ganske særlige støtte.

Efter lov om compensation til handicappede i erhverv, kan kommunen yde personlig assistance til ledige, lønmodtagere og selvstændigt erhvervsdrivende, der på grund af varig og betydelig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse har behov for særlig personlig bistand.

Borgerstyret personlig assistance ydes som tilskud til dækning af udgifter ved ansættelse af hjælpere til pleje, overvågning og ledsagelse. Borgerstyret personlig assistance bevilges derfor til opgaver i forbindelse med personlig pleje, praktisk hjælp, ledsagelse og overvågning.

Formålet med personlig assistance efter reglerne om compensation til handicappede i erhverv er at give borgeren mulighed for at varetage sine arbejdsopgaver og deltage i arbejdsmæssige møder, arrangementer mv. Der er derfor tale om varetagelse af andre typer opgaver end de opgaver, som hjælpere i en ordning om borgerstyret personlig assistance er ansat til at varetage.

Hvis en borger med betydelig og varigt nedsat funktionsevne har brug for særlig personlig bistand i forbindelse med sit erhverv, skal bistanden bevilges efter lov om compensation til handicappede i erhverv, og ikke efter servicelovens bestemmelse om borgerstyret personlig assistance.

Både de opgaver, der relaterer sig til borgerens ordning med borgerstyret personlig assistance, og den hjælp, der bevilges efter kompensationsloven, kan varetages af den samme person, hvis det er praktisk muligt.

I den konkrete sag havde borgeren ikke ret til dækning af yderligere timer i hans ordning med borgerstyret personlig assistance, da hans behov for hjælp i forbindelse med varetagelsen af hans erhverv skulle dækkes efter bestemmelsen om personlig assistance til borgere i erhverv. Kommunen skulle undersøge behovet for at få en personlig assistent til at hjælpe borgeren med udførelsen af de arbejdsrelaterede opgaver, så borgeren kan udføre sine arbejdsfunktioner.

§ Principmeddelelse 18-18

Kommunen skal tilbyde borgerstyret personlig assistance til borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har et behov, som gør det nødvendigt at yde denne ganske særlige støtte og fleksibilitet i levering af hjælpen, som er nødvendig for at leve så normalt et liv som muligt.

Der er som udgangspunkt tale om borgere, der har et behov, der ikke kan dækkes ved almindelig personlig og praktisk hjælp, ledsagelse m.v. Det kan fx skyldes, at der er tale om hjælp af så personlig karakter, at det forudsætter individuel oplæring af hjælperne. Det kan også skyldes, at borgeren har behov for en mere fleksibel løsning, end der kan gives efter servicelovens andre bestemmelser, fx for at få borgerens dagligdag til at fungere.

Et højt aktivitetsniveau kan ikke i sig selv medføre, at en borger er omfattet af personkredsen for borgerstyret personlig assistance, hvis borgerens øvrige behov kan dækkes på en fleksibel måde efter andre bestemmelser. Dog kan en borgers aktivitetsniveau i det konkrete tilfælde være en del af vurderingen af, om borgeren har et behov, som gør det nødvendigt at yde en ganske særlig støtte som borgerstyret personlig assistance.

Der kan normalt ikke bevilges ordning med borgerstyret personlig assistance, når borgeren bor i en bolig, hvor hjælpen er tilrettelagt for flere beboere, fx plejehjem, plejeboliger, botilbud eller lignende. Der kan godt bevilges ordning med borgerstyret personlig assistance til hjemmeboende voksne, når de øvrige betingelser er opfyldt.

Det er en betingelse, at borgeren er i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne. Det betyder, at borgeren skal være i stand til at tilrettelægge hjælpen og fungere som daglig leder for hjælperne. De typiske opgaver, borgeren skal kunne varetage, er at planlægge det daglige arbejde, udarbejde jobbeskrivelser og udvælge hjælpere, varetage oplæring samt afholde personalemøder og medarbejderudviklingssamtaler (MUS). Det er borgeren selv, der skal kunne varetage denne rolle. Arbejdslederansvaret kan ikke overtages af andre, hverken en værge eller anden nærtstående.

Det er desuden en betingelse, at borgeren kan fungere som arbejdsgiver for hjælperne, medmindre borgeren indgår en aftale med en nærtstående, en forening eller privat virksomhed om at overdrage arbejdsgiveransvaret. Arbejdsgiveropgaven indebærer som udgangspunkt, at borgeren har ansvaret for at administrere ydelsen og de praktiske og juridiske opgaver, der er forbundet med ordningen. Det er fx ansættelse og afskedigelse af personale, udbetaling af løn, indberetning af skat og at sikre et lovligt arbejdsmiljø.

Muligheden for at yde støtte til overvågning i ordninger med borgerstyret personlig assistance er – i modsætning til overvågning i kontante tilskudsordninger – ikke begrænset til tilfælde, hvor der kan opstå ”situationer, som kan få fatale konsekvenser eller medføre alvorlig skade på borgeren, hvis der ikke er en person til stede, som yder overvågning, og som kan yde akut hjælp og anden hjælp, hvis der måtte opstå behov herfor”. Støtte til overvågning forudsætter dog, at borgeren har et konkret behov herfor. Der skal derfor foretages en konkret og individuel vurdering af, om borgeren har behov for denne form for hjælp.

Sektoransvarlighedsprincippet og princippet om, at støtte efter sociallovgivningen er subsidiær i forhold til støtte efter andre sektors lovgivning, indebærer, at det er en forudsætning for støtte efter serviceloven, at støtten ikke omfattes af anden lovgivning.

Det afhænger derfor af karakteren af overvågningen, hvorvidt støtten til overvågning skal ydes efter serviceloven eller sundhedslovgivningen. Ydes støtte til overvågning i forbindelse med sygehusbehandling i eget hjem, skal støtten bevilges efter sundhedslovgivningen.

Omfattes en konkret respirationshjælp af sundhedslovgivningen, kan der således ikke udmåles støtte til respiratorisk overvågning i ordninger om kontant tilskud, som udbetales til nærtstående, eller i ordninger med borgerstyret personlig assistance.

§ Principmeddelelse 161-12

Der kan bevilges et kontant tilskud til ansættelse af hjælpere, når tilskudsmodtageren er i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne.

Når borgeren ikke selv vil være i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne, eksempelvis som følge af udviklingshæmning, hjerneskade eller kognitive funktionsnedsættelser, kan kommunen i særlige tilfælde vælge at udbetale tilskuddet til en nærtstående person, som passer den pågældende.

De særlige tilfælde kan være, hvor der er et hensyn at tage til, at familien kan fungere så normalt som muligt på trods af et stort behov for hjælp og pleje.

I den situation er det ikke borgeren, der er tilskudsmodtager, men derimod den nærtstående. Det betyder, at det er den nærtstående som tilskudsmodtager – og ikke borgeren – der skal være i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne. Den nærtstående person overtager funktionen som arbejdsleder for borgeren i forbindelse med bevilling af kontant tilskud til hjælp.

Formuleringen ”som helt eller delvis passer den pågældende” i § 95, stk. 3, fastslår i hvilke situationer at en værge eller nærtstående kan være tilskudsmodtager.

En af de ting arbejdslederrollen indebærer, er at varetage den daglige instruktion af hjælperne. Det er arbejdslederen, der skal tilrettelægge hjælpen i forhold til borgerens behov og ønsker og foretage den daglige prioritering af opgaverne. Det kræver en direkte deltagelse i pasningen og daglig ledelse af hjælperne at udfylde arbejdslederrollen.

Det indebærer typisk, at borgeren og den nærtstående opholder sig på borgerens bopæl, da det ellers vil være vanskeligt at tage del i at passe den pågældende person, der har behov for hjælp.

§ Principmeddelelse 21-21

En ordning om "borgerstyret personlig assistance" (BPA) ydes som tilskud til dækning af udgifter ved ansættelse af hjælpere til pleje, overvågning og ledsagelse til borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har et behov, som gør det nødvendigt at yde denne ganske særlige støtte.

En ordningen om "kontant tilskud" tilbydes til at betale hjælp, som tilskudsmodtageren selv antager, til personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har behov for personlig hjælp og pleje og for støtte til løsning af nødvendige praktiske opgaver i hjemmet i mere end 20 timer ugentligt. Det er for begge ordninger en betingelse for tilkendelse, at borgeren eller tilskudsmodtageren er i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne. Det betyder, at borgeren/tilskudsmodtageren skal være i stand til at tilrettelægge hjælpen.

De typiske opgaver, borgeren/tilskudsmodtageren skal kunne varetage, er at

- planlægge det daglige arbejde,
- udarbejde jobbeskrivelser,
- udvælge hjælpere,
- varetage oplæring samt
- afholde personalemøder og medarbejderudviklingssamtaler (MUS).

Det er borgeren/tilskudsmodtageren selv, der skal kunne varetage denne rolle. Arbejdslederansvaret kan ikke overtages af andre, hverken en værge eller anden nærtstående.

Krav til borgerens adfærd og konsekvenser heraf

Ud over kravene til borgerens evne til at kunne fungere som arbejdsleder kan der stilles visse krav til arbejdslederens adfærd over for sine hjælpere.

Der vil således være adfærd, som i sig selv må karakteriseres som uacceptabel, og som borgeren/tilskudsmodtageren – også uden forudgående vejledning fra kommunens side – må forventes at afstå fra. En arbejdsleder, der fx har udsat sine hjælpere for fysiske krænkelser, psykisk chikane eller bedrageri, vil således ikke kunne fortsætte som arbejdsleder.

Ved overvågning forstås observation ved fysisk tilstedeværelse af en person og akut hjælp, hvis der måtte opstå behov herfor, samt øvrig personlig og praktisk hjælp i løbet af natten efter behov. Borgerens nærtstående må ikke ansættes til at udføre overvågning og støtte i forbindelse hermed om natten.

I vurderingen af, om borgeren har behov for overvågning i en kontant tilskudsordning, skal det indgå, om der uden overvågning kan opstå situationer, som kan få fatale konsekvenser eller medføre alvorlig skade på borgeren, hvis der ikke er en person til stede, som yder overvågning, og som kan yde akut hjælp og anden hjælp, hvis der måtte opstå behov herfor. Der vil omvendt ikke være tale om et overvågningsbehov, hvis der alene er behov for at tilse borgeren på faste tidspunkter enkelte gange i løbet af natten. Ved vurderingen af, om borgeren er i personkredsen for en ordning med borgerstyret personlig assistance, er det afgørende, om borgeren samlet set har et omfattende og massivt hjælpebehov til personlig og praktisk hjælp, ledsagelse og overvågning. Borgerens behov for hjælp skal derudover medføre, at borgeren har behov for en sammenhængende, fleksibel og helhedsorienteret støtte, der ikke kan dækkes på anden vis.

Om borgeren har et behov for overvågning, er derfor et af de elementer, der indgår i personkredsbedømmelsen, men borgeren kan være omfattet af personkredsen for en ordning med borgerstyret personlig assistance, selvom borgeren ikke har et overvågningsbehov.

I ordninger med borgerstyret personlig assistance kan der ydes støtte til overvågning i alle døgnets timer.

Det fremgår ikke af lovforarbejder til reglerne om borgerstyret personlig assistance, hvad der konkret skal indgå i vurderingen af, om borgeren har behov for overvågning inden for rammerne af en BPA-ordning.

§ Principmeddelelse 19-25

Borgeren skal have en kontant tilskudsordning med en nærtstående person, en forening eller en privat virksomhed som tilskudsmodtager, for at der kan ydes støtte til overvågning.

Borgeren er i personkredsen for en sådan kontant tilskudsordning, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- borgeren har en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne,
- borgeren har behov for personlig og praktisk hjælp eller afløsning eller aflastning i mere end 20 timer ugentligt,
- der er efter kommunens vurdering tale om et særligt tilfælde, der medfører, at tilskuddet skal udbetales til en nærtstående person, som helt eller delvist passer borgeren, og
- den nærtstående person er i stand til at fungere som arbejdsleder og som udgangspunkt også som arbejdsgiver for hjælperne.

De særlige tilfælde, der kan begrunde, at kommunen vælger at udbetale tilskuddet til en nærtstående, er for eksempel, at familien kan fungere så normalt som muligt på trods af et stort behov for hjælp og pleje. Kommunen skal foretage en vurdering af, om det er hensigtsmæssigt, at det er den nærtstående, som varetager plejen. Kommunen skal i vurderingen inddrage borgerens situation, herunder muligheden for selvstændig livsførelse, boligforhold, adgangsforhold, netværksressourcer m.v. Særligt når der er tale om yngre personer, må den unges mulighed for selvstændig livsudfoldelse inddrages i vurderingen.

Den nærtstående person kan vælge at indgå aftale med en forening eller privat virksomhed, der er godkendt af socialtilsynet, sådan at tilskuddet overføres til den forening eller den private virksomhed, der herefter er arbejdsgiver for hjælperne. Hvis borgeren har en kontant tilskudsordning med en nærtstående person, en forening eller en privat virksomhed som tilskudsmodtager, kan der ydes støtte til overvågning i op til otte sammenhængende timer i døgnets nattetimer.

Der vil også kunne være adfærd, som kan karakteriseres som mindre grov. Det kunne fx være uhensigtsmæssig eller utilbørlig sprogbrug, som – alt afhængig af det nærmere indhold, og hvem udtalelserne retter sig mod – ikke nødvendigvis i sig selv fører til, at borgeren/tilskudsmodtageren ikke kan anses for egnet i rollen som arbejdsleder.

Herimellem vil der være adfærd, hvor nogle typer af adfærd – alt afhængig af de konkrete omstændigheder, herunder karakteren af adfærden og om adfærden er udvist gentagne gange – også vil kunne indebære, at borgeren/tilskudsmodtageren ikke fortsat kan fungere som arbejdsleder.

I tilfælde, hvor borgeren/tilskudsmodtageren har opnået en eller anden form for fordel fra sin hjælper, fx lån eller personlige tjenester, vil det indgå i vurderingen af den udviste adfærd, om fordelene er opnået under udøvelse af et utilbørligt pres, herunder under påberåbelse af ansættelsesforholdet.

Der vil også kunne være udvist en samlet adfærd, som indebærer, at borgeren/tilskudsmodtageren ikke er egnet til at være eller fortsætte som arbejdsleder. Der vil altså være tale om en situation, hvor de enkelte typer af adfærd hver især må kategoriseres som mindre grove, men som ud fra en vurdering af den samlede adfærd fører til, at borgeren/tilskudsmodtageren ikke (længere) vurderes at være egnet til at fungere som arbejdsleder.

Der skal tages stilling til, om det vil være proportionalt at give afslag på eller bringe ordningen til ophør, eller om borgeren/tilskudsmodtageren snarere skal vejledes (advares) om, at lignende adfærd i fremtiden kan føre til, at ordningen må bringes til ophør.

Den nærmere reaktion over for den adfærd, borgeren/tilskudsmodtageren har udvist, vil afhænge af en konkret og individuel vurdering af den udviste adfærd sammenholdt med sagens øvrige omstændigheder, herunder i hvilket omfang det måtte stå borgeren/tilskudsmodtageren klart, at den udviste adfærd var uforenelig med rollen som arbejdsleder.

Særligt om sprogbrug

Når det skal vurderes, om en borgers/tilskudsmodtagers sprogbrug er uforenelig med at fungere som arbejdsleder, kan fx indgå:

- De konkrete udtalelsers grovhed.
- Om der er tale om enkeltstående episoder eller systematisk utilbørligt sprogbrug.
- Om udtalelserne retter sig mod hjælperne eller andre.
- Om borgeren/tilskudsmodtageren er vejledt om, hvordan man forventes at opføre sig som arbejdsleder.

Det skal indgå i vurderingen, at der er tale om en gruppe af borgere, som har forskelligartede væsentlige funktionsnedsættelser, herunder stærkt smerteplagede personer, og at det derfor som ansat hjælper i nogen grad må forventes, at man kan blive konfronteret med en adfærd, som man ikke i andre sammenhænge ville forvente og/eller acceptere fra fx offentlige arbejdsledere.

§ Principmeddelelse 27-17

Kommunen skal give kontant tilskud som naturalhjælp eller som udbetaling til en nærtstående, hvis borgerens støttebehov ikke kan dækkes efter andre bestemmelser, hvis støttebehovet overstiger 20 timer om ugen, og hvis der foreligger særlige forhold hos borgeren, der taler for det.

Det er som udgangspunkt en betingelse for at få udbetalt kontant tilskud efter serviceloven, at borgeren har en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, at borgeren har behov for personlig hjælp og pleje og støtte til løsning af nødvendige praktiske opgaver i hjemmet i mere end 20 timer ugentligt, og at borgeren kan fungere som arbejdsleder for hjælperne.

Hvis borgeren ikke selv kan fungere som arbejdsleder, kan kommunen i særlige tilfælde beslutte, at hjælpen skal gives som naturalhjælp eller udbetales til en nærtstående person, som helt eller delvis passer den pågældende.

Kommunen kan som en del af kommunens politiske fastsatte serviceniveau fastlægge, at kontant tilskud som naturalhjælp eller som udbetaling til en nærtstående som udgangspunkt ikke er en del af kommunens serviceniveau. Kommunen skal fravige et sådan serviceniveau, hvis kommunen efter en konkret vurdering kommer frem til, at borgerens støttebehov ikke kan dækkes på anden vis, hvis støttebehovet overstiger 20 timer om ugen, og hvis der er særlige forhold hos borgeren, der taler for at udbetale kontant tilskud til nærtstående eller bevilge naturalhjælp.

I den konkrete sag vurderede Ankestyrelsen, at sagen ikke var tilstrækkeligt oplyst i forhold til vurderingen af, om borgerens støttebehov kunne dækkes efter andre bestemmelser i serviceloven. Kommunen kunne ikke begrunde afgørelsen med, at familien måtte have en vis omsorgsforpligtelse overfor borgeren så længe, at borgeren boede hjemme. Ankestyrelsen hjemviste sagen.